

Fonologie a fonetika – okruhy k bc. státnicím

1. Fonetika

- vztah mezi grafickou a zvukovou stránkou: grafém – hláska
- fonetický přepis: IPA, česká varianta

2. Základní nástroje fonologického popisu

- foném: identifikace fonémů (volná vs. vázaná distribuce, kontrastivní funkce, minimální páry), vztah foném – alofon, alternace fonémů, neutralizace kontrastu mezi fonémy
- rozdíl mezi hloubkovou a povrchovou strukturou, role lexikální reprezentace fonologické struktury, fonologické pravidlo ($X \rightarrow Y / Z$)

3. Segmentální fonologie (se zaměřením na češtinu)

- vokály a jejich fonologické rysy, reprezentace vokalické délky
- konsonanty a jejich fonologické rysy, škála sonority

4. Fonologické procesy (se zaměřením na češtinu)

- asimilační procesy: asimilace znělosti, asimilace nazál, degeminace
- vliv morfolgie: ztráta znělosti, palatalizace, dloužení vokálů, epenteze vokálu *e*

5. Prozodická (suprasegmentální) fonologie

- slabičná struktura: principy sylabifikace a sonorita, extraslabičné konsonanty, slabičné konsonanty, slabičná typologie: otevřené vs. zavřené slabiky, lehké vs. těžké slabiky
- metrická stopa: prominence, trochejská stopa vs. jambická stopa
- fonologické slovo (přízvukový takt): přízvuk, vztah k morfolgickému slovu, proklitika, enklitika
- fonologická fráze (promluvvový úsek, kólon): polokadence, intonace, pauza

Studijní literatura:

- Carr, Philip. 1993. Phonology. London: The Macmillan Press.

kapitola 3: Features, Classes and Systems

- Krčmová, Marie. 2008. Fonetika a fonologie – skripta. Brno: MU.
<https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/ff/js08/fonetika/ucebnice/ch01.html>
- Ziková, Markéta. 2014. Úvod do slabičné typologie – skripta. Brno: MU.
- Karlík, Petr et al. 2018. Nový encyklopedický slovník (NESČ):
<https://www.czechency.org/>

hesla: Alternace kvantity, Alternace vokálů s nulou, Asimilace, Fonologické slovo, Otevřenost slabiky, Princip maximální iniciály, Promluvnový úsek, Sonorita, Slabičný konsonant, Slabika, Transkripce, Váha slabiky, Prozodická hierarchie, Prozodické jednotky v popisu češtiny